

Adatok a Balaton-felvidék flórájának ismeretéhez II.

BAUER Norbert¹ – MÉSZÁROS András² – SIMON Pál²

(1) Bakonyi Természettudományi Múzeum. H-8420 Zirc, Rákóczi tér 1.

(2) Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, H-8420 Veszprém, Vár u. 31.

Az alábbi felsorolásban folytatjuk az 1999-ben megkezdett florisztikai adatközlést. Adataink többsége a Balaton-felvidék középső és keleti területeiről származik. A Balaton-felvidék növényvilágának kimagasló sokszínűségét mutatja az is, hogy a sok neves botanikus által (BORBÁS 1900, PILLITZ 1908, RÉDL 1942, SOÓ 1928–1932, FELFÖLDY 1958, 1960, FEKETE 1964, 1988, FEKETE–JAKUCS 1957, DEBRECZY 1973, FACSAR 1987, NÉMETH 1979, SEREGÉLYES 1994, ALMÁDI 1998, TAKÁCS–KOVÁCS 1995, PENKSZA et al. 1996, MOLNÁR – SÜLYÖK 1996) tanulmányozott területről ma is számos florisztikai érdekesség mutatható ki. A közleményben a következő területekre vonatkozóan számolunk be érdekesebb, új florisztikai adatainkról: Alsóörs, Aszófő, Badacsonytördemic, Balatonakali, Balatoncsicsó, Balatonszepezd, Balatonszőlős, Dörgicse, Litér, Lovas, Királyszentistván, Örvényes, Pécsely, Szentantalfa, Tihany, Vászoly, Vilonya és környéke. Kiemelést érdemel néhány a Balaton-felvidéken igen ritka relikturnövény: a *Seseli leucospermum*, *Thalictrum pseudominus*, *Phyteuma orbiculare*, a Balaton-felvidéken kipsztulóban levő *Sesleria uliginosa*, a Bakonyicumra új *Xeranthemum cylindraceum*, a balaton-felvidékre új *Gentiana cruciata* és *Iris arenaria* és az európai viszonylatban is ritkának tartott *Androsace maxima* új előfordulása. Az adatok jelentős részéről herbáriumi dokumentáció készült, melyet a Bakonyi Természettudományi Múzeum Herbáriumában, a fontosabbnak ítélt adatokról készített ponttérképeket a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Adattárában helyeztünk el. Az enumeráció a megkezdettnek megfelelően a Flóra adatbázis (HORVÁTH és mtsi 1995) számozását követi.

8020.00 *Ophioglossum vulgatum* L.: A felhagyott, örvényesi dolomitmurva-bánya márgás, vizenyős foltjairól került elő néhány száz töves állománya.

8028.00 *Asplenium adiantum-nigrum* L.: A Badacsony felhagyott kőfejtőinek közepesen elterjedt faja.

8052.00 *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs: A vászolyi Nagy-vár-tető északi lejtőjén a szubmontán bükkös lokálisan ritka eleme.

18.00 *Aconitum vulparia* Rchb.: A balatonalmádi Malom-völgyben a Kő-hegy északi lejtőjén, gyertyános-tölgyesben több száz töves állománya fordul elő.

25.00 *Hepatica nobilis* Mill.: A hidegkúti Evetes-völgyben, gyertyános-tölgyesben szép állomány él.

26.00 *Anemone sylvestris* L.: A taliándörögdi Baksahegyen került elő új, kisebb populációja.

63.02 *Thalictrum minus* L. subsp. *pseudominus* (Borb.) Soó: A balatonalmádi Kő-hegy szikláin, balatonfüredi Koloska-sziklán, valamint a Tamás-hegy északi lejtőjén él kisebb, kb. 50 töves populációja. DEBRECZY (1973) munkájában még a Balaton-felvidék dolomithegyeiről – név szerint a Tamás-hegyről is – hiányzó fajként említi a szintén előkerült *Seseli leucospermum*-mal együtt (ld.: 514.00). A „dolomitfajok” hiányának okát elsősorban a lösz- és pannon-üledéktakaró „lehordódásának” időbeli eltéréseivel magyarázza. E

fajok ténylegesen nagyon ritkák a területen, de lokális jelenlétük alapján Debreczy elméletének kiegészítéseként meg kell jegyezni a Balaton-felvidék növényzetét alaposan meghatározó mezoklimatikus anomália szerepét is. Az északi kitettségű lejtők növényzetében is megmutatkozó melegebb klíma lehet e növényfajok általános elterjedésének tényleges gátja, hiszen a megfelelő adottságokkal rendelkező mikroklímatis zugokban néhol fellelhetők. Az északi lejtők több más vegetációtípusában (szubmontán bükkös, elegyes-karszterdő) is kifejezetten jelentkezik e hatás, hisz ezekben is nagyon ritkák, ill. teljesen hiányzanak olyan taxonok mint: *Daphne laureola*, *Daphne cneorum*, *Festuca amethystina* stb.

83.30 *Pyrus x austriaca* Kern.: A pécselyi Hideghegy zártkerti területén található egy idősebb példánya, mely minden bizonnyal termesztett, ültetett eredetű.

84.02 *Pyrus nivalis* subsp. *salvifolia* (DC) Sch. Et Th.: A pécselyi Zádor-hegy zártkerti területén található egy példánya. Nagy valószínűséggel a régi paraszti gyümölcsstermesztés maradványa.

87.00 *Sorbus domestica* L.: Szentantalfa területén, a temetőtől DNy-ra, a Hangyás-tető lábánál egy rendkívül szép, 80 cm törzskerületű példánya található.

93.00 *Amelanchier ovalis* Medik.: A litéri Mogyoróshegy délnyugati lejtőjén, kis állomány.

- 205.00 *Aphanes arvensis* L.: Szepezdfürdőn nyaralóterekben, valamint szőlőkben találhatók nagy állományai vörös homokkővön kialakult talajokon.
- 216.00 *Rosa spinosissima* L.: A Nagy-Gellán (Balatonszőlős) és a pécselyi Bogoma DK-i kitettségű időnként legeltetett, cserjésedő pusztafüves sztyeprétjén gyakori.
- 217.00 *Rosa gallica* L.: A pécselyi Bogomán az előző fajhoz hasonló helyeken
- 218.00 *Rosa arvensis* Huds.: A mencshelyi Halom-hegy bükkösében, a pécselyi Hideg-hegyen és a Szent Balázs-hegy északi lejtőjén gyertyános tölgyesben valamint a dörgicsei Nyelő melletti cseres tölgyesben fordul elő.
- 235.00 *Cerasus fruticosa* Pall.: A szentantalfai Kő-hegyen található néhány száz töves állománya.
- 260.00 *Ribes uva-crispa* L.: A mencshelyi Halom-hegy bazaltbányájában fordul elő néhány töve. Itteni előfordulása minden bizonnyal elvadulás, hiszen a közeli szőlőhegyen sokfelé termesztik.
- 282.00 *Ononis pusilla* L.: Szép számmal él a balatoncsicsói Bán-kő legeltetett gyepeiben, felhagyott mészkőbányájában, a Pántlika major (Balatonakali) feletti fás legelőn, a dörgicsei Berekalján, az Örvényes falu feletti fás-legelőn, különösen murvabánya feletti jelentősen erodált gyepeben, és a balatonudvari Dongómezőn.
- 355.00 *Coronilla emerus* L.: A dörgicsei Kő-hegyen és Nagy-Les-hegyen, a hidegkúti Evetes-völgyben kerültek elő új kb. 100 töves állományai. A szentantalfai Kő-hegyen, a felsőörsi Hosszú-hegyen, a lovasi Piarista-erdőben igen ritka.
- 358.00 *Coronilla coronata* L.: Felsőörs: Hosszú-hegy, Lovas: Piarista-erdő mészkedvelő-tölgyeseiben spórványos.
- 367.00 *Vicia sparsiflora* Ten.: A mészkedvelő tölgyesben a Szent Balázs-hegy déli lejtőjén többszáz-több álló erős populációja él.
- 401.00 *Thymelaea passerina* (L.) Coss. et Germ.: A pécselyi Kis-tó melletti birkalegelőn néhány töve, a balatoncsicsói Bánkő felhagyott kőfejtőjében néhány száz töve, míg a balatonakali Pántlika-major feletti fás legelőn nagyobb populációja él.
- 404.00 *Daphne cneorum* L.: A balatonfüredi Kéki-hegy *Cotino-Quercetum*-ának szobányi tisztásán él e Balaton-felvidéken ritka faj néhány m²-es foltban.
- 407.00 *Peplis portula* L.: A balatonalmádi Kőcsi-tó északi partján tömeges.
- 410.00 *Lythrum hyssopifolia* L.: A pécselyi Diósirét, valamint Barta-rét melletti belvizes szántókon 1999-ben több ezer m²-es szőnyegszerű állományokat képzett *Veronica anagallis-aquatica*-val, *Juncus bufonius*-szal együtt. A mencshelyi Tófü melletti belvizes szántókon is megtalálható *Gnaphalium uliginosum*-mal együtt.
- 438.00 *Polygala major* Jacq.: A lovasi Piarista-erdő néhány sztyeprét-fragmentumában és a Balaton-almádától északra elterülő Vödör-völgy *Brachypodium pinnatum* gyepeiben fordul elő.
- 459.10 *Paliurus spina-christi* Mill.: Ennek a kelet-mediterránumban honos, nálunk adventív cserjének, nem kis meglepetésünkre a dörgicsei Nagy Les-hegy egy telepített erdei fenyesében útszegély mentén találtuk 30-40 töves, minden bizonnyal telepített állományát. A növény terjeszkedésére, kivadására szerencsére nincs nagy esély, hiszen a bokrok rendszeresen elfágnak, még e kedvezőnek tűnő élőhelyen is.
- 514.00 *Seseli leucospermum* W. et K.: A Koloska-sziklán (Balatonfüred), valamint a Tamás-hegy északi lejtőjén nyílt dolomit sziklagyepeben él két kisebb (kb. 50 tő) populációja. A Balaton-felvidék keleti részén a Vilonyai-hegyeken erős populációi élnek: Litér: Mogyorós-hegy, Királyszentistván: Ugri-hegy, Vilonya: Külső-hegy.
- 536.00 *Peucedanum carviflora* Vill.: A Derék-hegyen, a Bogomán (Pécsely) és a Szent Balázs-hegyen (Dörgicse) sztyepréteken.
- 541.00 *Tordylium maximum* L.: A tihanyi Csúcs-hegyen található több száz töves populációja.
- 581.00 *Viburnum opulus* L.: Az Aszófői Séd völgyében fordul elő.
- 608.00 *Scabiosa canescens* W. et K.: A balatonfüredi Koloska-sziklán, valamint Nagymezőn él egy-egy állománya. A Vilonyai-hegyeken, Királyszentistván község határában több kisebb populációja él.
- 628.00 *Linum flavum* L.: A korábban közlésre került adatain túl a Bán-kő, a szentantalfai Hangyás-tető száraz gyepeiben és a Balaton-almádi Vödör-völgy *Brachypodium pinnatum* gyepeiben is előfordul.
- 698.00 *Gentiana cruciata* L.: A Balatonalmádi Vödör-völgy felső szakaszán északi kitettségű *Bromus pannonicus*-os lejtősztyeprét szegélyén, cserjésben fordul elő kis populációja. A Balaton-felvidékre új.
- 707.00 *Vinca minor* L.: A Balaton-felvidék középső részén kifejezetten ritka, szinte kizárólag bükkösök, jellegtelen elegyes karszterdők növénye. Jelentősebb számban a szentantalfai Kő-hegy északi lejtőjének bükkösében és a vászolyi Nagy-vár-tetőn fordul elő.
- 708.00 *Vinca herbacea* W. et K.: A vilonyai Külső-hegy és a királyszentistváni Ugri-hegy dolomit-sziklagyepeiben fordul elő.
- 717.00 *Convolvulus cantabrica* L.: A Szent Balázs-hegy (Dörgicse) D-i lejtőjén kialakult, *Bromus erectus*-os sztyeprét ritka eleme. A BfNP keleti

- részein (füredi Tamás-hegytől K-re) a dolomit alapközetű sztyepréteken kifejezetten gyakori: Litér: Mogyorós-hegy, Királyszentistván: Ugri-hegy, Felsőörs: Hosszú-hegy. Ritkábban vörös homok-kövön is él: Alsóörs: Somlyó-hegy.
- 729.00 *Symphytum tuberosum* L.: A Balaton-felvidék középső részén meglehetősen szórványos előfordulását a Szent Balázs-hegyen (Dörgicse), a Monostori árokban, a Hosszú-völgyben (Pécsely) és a dörgicsei Öcs-hegyen élő populációi jelentősebbek.
- 762.00 *Ajuga chamaepitys* (L.) Schreb.: A Hangyás-tető és a Nyáló-hegy szegélyén gyomtársulásokban.
- 768.00 *Teucrium botrys* L.: A pécselyi Hideg-hegy kőrakásain került elő újabb, néhány száz éves állománya *Jovibarba hirta* és *Sedum sexangulare* társaságában.
- 771.00 *Scutellaria hastifolia* L.: A pécselyi Diós-réten fordul elő.
- 812.00 *Salvia aethiopsis* L.: A Balatoni Riviéra területén Zánka, Aszfő és Tihanyt között 71. sz. út mentén, az útszéli árokban jellemző, vándorló faj.
- 876.00 *Misopates orontium* (L.) Raf.: Balatonszepezd – Szepezdfürdő határában, nyaralóterek gyomtársulásaiban fordul elő.
- 877.00 *Chaenorhinum minus* (L.) Lange: A mencshelyi Tőfő közelében szántóföld szegélyén leöntött mészszip halmokon települt meg (kb. 50 tő).
- 882.00 *Gratiola officinalis* L.: A Balaton-felvidéken ritka faj új előfordulása a balatonalmádi Köcsi-tó iszapos partján került elő.
- 890.00 *Veronica scutellata* L.: A Nyelőke (Vászoly) *Caricetum elatae* társulásában, valamint a Cserkúti-patak menti nedvesebb réteken (Alsó-rét) ismerjük populációit.
- 927.00 *Ortanthia lutea* (L.) Kern.: Az örvényesi murvabánya környékén és az aszfőői Öreg-hegy dolomitján került elő.
- 987.00 *Fumaria rostellata* Knaf.: A Hangyás-tetőtől délkeletre, valamint Pécsely és Vászoly környékén szőlőkben gyakori.
- 1008.00 *Rapistrum perenne* (L.) All.: Dörgicse: Köves-irtás nevű területén fordul elő (10 tő).
- 1033.00 *Myagrum perfoliatum* L.: A pécselyi Jábod-dűlő közelében szántóföldek szegélyén került elő kis populációja.
- 1108.00 *Reseda phyteuma* L.: Az aszfőői Öreg-hegyen tűzpáztában található néhány száz töve. A Tihanyi-félszigetről a Szarkád, a Gubrica-tető, és a Csúcshegy pannon kibukkanásainak jellegzetes, gyakori faja.
- 1040.00 *Alyssum montanum* L.: A pécselyi Derék-hegyen és Bogomán, valamint a Szent Balázs-hegyen lejtősztyepréteken került elő. Feltehetően közepes gyakoriságú faj.
- 1044.00 *Alyssum saxatile* L.: Balatonfüred: Koloska szikla, kis populáció.
- 1054.00 *Cardamine impatiens* L.: A vizsgált területen ritka, előfordulásai nagyrészt északi kitettségű – többnyire degradált, nitrofil aljnövényzetű – sziklás lejtők erdőtípusaihoz kötődnek. Megvan a Balázs-tetőn, a szentantalfai Kő-hegyen, a felsőörsi Királykúti-völgyben és a mencshelyi Halom-hegyen.
- 1055.00 *Cardamine hirsuta* L.: Balatonszepezd – Szepezdfürdő határában, nyaralóterek gyomtársulásaiban fordul elő.
- 1119.00 *Viola alba* Bess.: A Balaton-felvidék középső részén ritka növény, nyugaton gyakoribb. Egyetlen, jelentősebb egyedszámú előfordulását a Szent Balázs-hegy enyhe ÉK-i kitettségű platóján kialakult cseres-tölgyesben ismerjük.
- 1126.00 *Viola riviniana* Rchb.: A Horog-völgy, a Monostori-árok, a Szent Balázs-hegy és a Nagy-erdő (Dörgicse) mezofil erdeiben gyakori faj.
- 1131.00 *Viola elatior* Fries.: A korábban ismertté vált sötét-réti előfordulás közelében a balatonszőlősi Csengő-hegyen erdei nyiladékból is előkerült e Balaton-felvidéken közepesen ritka növény (kb. 30 tő).
- 1135.00 *Elatine alsinastrum* L.: A monoslói Hegy-tő iszapnövényzetében fordul elő.
- 1153.00 *Hypericum montanum* L.: A szentantalfai Kő-hegyen és a pécselyi Bogomán került elő, a területen szórványosan elterjedt növény.
- 1182.00 *Phyteuma orbiculare* L.: A Koloska-sziklán (Balatonfüred) nyílt dolomit sziklagyepeben mintegy száz tőből álló populációja él.
- 1248.00 *Achillea nobilis* subsp. *neilreichi* (Kern) Vel.: Vörös homokkövön kialakult sztyeprétek, útszéli száraz gyepek szórványosan előforduló faja: Alsóörs: Somlyó-hegy, Balatonalmádi: Nagy-Körr.
- 1269.00 *Artemisia alba* Turra.: A Derék-hegyen, a Szent Balázs-hegyen és a Hangyás-tetőn élnék kisebb populációi.
- 1305.00 *Xeranthemum cylindraceum* Sibth. et Sm.: A *Bakonyicum* területéről eddig nem publikálták előfordulását. Meglepően nagy, több ezer töves állománya került elő 1999-ben a pécselyi Kis-tó és Kis-erdő menti birkalegelőn. Nem zárható ki a populáció adventív eredete, melyet az is alátámaszt, hogy a tömeges előfordulás sávszerűen egy hajdani földút mentén található. További érdekesség, hogy valószínűleg ugyanerről a lelőhelyről került elő a Bakonyi Természettudományi Múzeum Herbariumában található 1979. 06.15.-én Szurgyi Zsolt által gyűjtött, Galambos István által határozott példány is. A lelőhely

- azonosságát támasztja alá a lapon szereplő: „Pécsely, út mentén” felirat is. Az általunk talált, s gyűjtött egyedeket is itt helyeztük el. *A Bakonyicumra új előfordulás.*
- 1312.00 *Jurinea mollis* (L.) Rchb.: A korábban közlésre került adatain túl a Bán-kő (Balatoncsicsó), Kő-hegy, Vödör-völgy (Balatonalmádi), Nyerges-hegy, Mogyorós-hegy (Litér), Ugri-hegy (Királyszentistván), Külső-hegy (Litér) száraz gyepeiben is előfordul.
- 1326.00 *Cirsium pannonicum* (L. f.) Link.: Balatonalmádi községhatárban a Vödör-völgy felső szakaszán északi kitettségű lejtősztyepréteken került elő, új előfordulása a Balaton-felvidéken második adata.
- 1331.00 *Crupina vulgaris* Cass.: Az örvényesi murvabánya feletti sziklafüves lejtősztyepréteken, a Dongó mezőig előforduló növény.
- 1338.01 *Centaurea triumfetti* All. subsp. *aligera* (Gugl.) Dostál: Előkerült a litéri Mogyorós-hegyről, a lovasi Piarista-erdőből, a felsőörsi Hosszú-hegyről.
- 1357.00 *Carthamus lanatus* L.: Legeltetett, száraz gyepekben szórványos: Bán-kő, Pécsely és a Nyáló-hegy közti gyepek. A Tihanyi-félszigeten sok helyen él.
- 1582.00 *Androsace maxima* L.: A hazai viszonylatban erősen megritkult növényt jellegzetes, másodlagos élőhelyén szőlőskertekből került elő Pécsely térségéből. Az Öreg-hegy egyik szőlőjében 1999-ben több ezer töves állományára figyeltünk fel.
- 1583.00 *Androsace elongata* L.: A tihanyi Rátán bazalttufa sziklakibúvások közelében mohás felszíneken került elő néhány tucat töve.
- 1635.00 *Parietaria officinalis* L.: Természetes élőhelyén a Kő-hegy északi lejtőjén a szubmontán bükkös völgytalp (Buda-völgy) közeli részein él, foltokban tömegesen. Szórványosan előfordul a Bán-kő és a Monostori-árok néhány pontján is, de itt az árnyas erdőszegélyeken, gyomtársulásokban gyakori.
- 1722.00 *Allium ursinum* L.: A monoszói Taróra-hegy erdeiben kis populációja él.
- 1724.00 *Allium atropurpureum* W. et K.: A Hangyás-tetőtől D-re elterülő elhanyagolt szőlőben, valamint a Nyerges-hegy (Balatonszőlős) zavart, száraz gyepeiben figyeltünk fel jelenlétére.
- 1726.00 *Allium montanum* F. W. Schm.: A Zádor várnál (Pécsely), a Szent Balázs hegyen és a szentantalfai Kő-hegy északi kitettségű sziklás részein fordul elő több kis állománya.
- 1738.00 *Lilium martagon* L.: A korábban közlésre került adatain túl a Kő-hegy (Szentantalfá) erdeiben is jelen van kis populációja.
- 1743.00: *Scilla autumnalis* L.: A balatonfüredi Nagy-mezőtől keletre dolomit alapkőzetű sztyepréteken elterjedt, nagy állományai élnek a litéri Mogyorós-hegyen és Nyerges-hegyen, a királyszentistváni Ugri-hegyen és a vilonyai Külső-hegyen.
- 1755.00 *Muscari botryoides* (L.) Mill.: Szepezdfürdő térségében a gyermektáborokat övező erdőkben nagy számmal él.
- 1779.00 *Iris arenaria* W. et K.: A litéri Mogyorós-hegy délnyugati kitettségű lejtősztyeprétjén került elő néhány 100 töves állománya. A *Balaton-felvidékre új előfordulás* a Déli-Bakonyból ismert állományokhoz hasonlóan dolomit alapkőzetben található. A dolomit alapkőzetben itt foltokban még megtalálható homoklepel a populáció maradvány-jellegét látszik bizonyítani.
- 1781.00 *Iris variegata* L.: A korábban közlésre került adatain túl a Bán-kő térségében is szép számmal él.
- 1810.00 *Cephalanthera rubra* (L.) Rich.: A dörgicsei Nagy-erdő és a vászolyi Nyelő térségében cseres tölgyesekben, a pécselyi Hideg-hegy gyertyános tölgyesében, valamint a balatoncsicsói Szent Balázs-hegy karsztbokorerdeiben és a Buda-völgyben élnek kisebb (néhány 10 töves) állományai.
- 1811.00 *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce: A térségben gyakori faj újabb, kis egyedszámú állományai a Kő-hegyről (Szentantalfá) és a Bán-kőről kerültek elő.
- 1815.00 *Epipactis microphylla* (Ehhrh.) Sw.: A balatonfüredi Koloska-völgyben (50 tö), a Balatonudvari Les-hegy alján, valamint a pécselyi Veken-hegyen (100tő) figyeltünk fel újabb előfordulásaira.
- 1817.00 *Epipactis helleborine* Cr. s. str.: Mencshely községhatárban a Berki-kút és a Tófü területén jelenik meg (kb. száz tö).
- 1817.10 *Epipactis muelleri* Godfr.: Pécsely-Balatonszőlős községhatárán a Veken-hegy területén néhány töve, valamint a dörgicsei Nagy-Les-hegyen a Balatonakali községhatár közelében kb. 50 töves populációja került elő.
- 1821.00 *Spiranthes spiralis* (L.) Chevall.: Újabb és újabb lelőhelyei alapján a Balaton-felvidék közepesen gyakori orchideái közé sorolható. Előfordul a taliándörögdi Baksa-hegyen (több ezer tö), a balatonudvari Dongómezőn (kb. 100 tö), a pécselyi Derék-hegyen (néhány tö), míg egy szepezdfürdői nyaralókert nyírott gyepejében (kb. 20 tö).
- 1827.00 *Platanthera bifolia* (L.) Rich.: A pécselyi Róka-hegyen mészkedvelő tölgyesben fordul elő kb. 20 tö.

- 1838.00 *Orchis ustulata* L.: A taliándörögdi Baksa-hegy száraz gyepeiben erős populációja (kb. 500 tő) fordul elő.
- 1841.00 *Orchis militaris* L.: A Hangyás erdő (Szentantalfa) északi részén erdei tisztásokon kis állománya él.
- 1845.01 *Orchis laxiflora* subsp. *palustris* (Jacq.) Bonnier et Lavens: A pécselyi Jábod-dűlőn (100 tő) és a Tófü (Mencshely) ÉK-i részén (200-300 tő), *Succiso-Molinietum* társulásban a balatonszölősi Tói-dűlőn magassásos szegélyében (néhány tő) fordul elő.
- 1848.00 *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó: A mencshelyi Tófü kékperjés láprétjén (30 tő), a csicsói Alsó-réten és a vászolyi Nyelő szegélyén találtak újabb előfordulásait.
- 1856.00 *Scirpus sylvaticus* L.: A Balaton-felvidék középső részén szórványos elterjedésű fajt jelentősebb egyedszámban csak a Cserkúti-patak mentén előforduló nádas fragmentumokban ismerjük. Kisebb populációi az Aszföldi-Séd egyes szakaszai mentén is megtalálhatók.
- 1879.00 *Eriophorum angustifolium* Honck.: A Jábod-dűlő (Pécsely) és a Tófü (Mencshely) legjobb vízellátottságú részein.
- 1891.00 *Carex davalliana* Sm.: A pécselyi Barta-rét jó vízellátottságú foltjain néhány 10 m²-en társuláskötő.
- 1921.00 *Carex tomentosa* L.: A Pécselyi-medence térségében is két markánsan elkülönülő élőhelytípusban – kiszáradó-lápréteken és xeromezofil erdőtársulásokban – jelentkező, közepesen gyakori növény. *Succiso-Molinietum*-ban a mencshelyi Tófünél, a balatoncsicsói Alsó-réten és a Cserkúti-patak menti legeltetett gyepekben fordul elő. Karsztbokorerdőben, cserjésedő gyepekben itt gyakoribbnak tűnik, a pécselyi Derék-hegyen, Bogomán, a balatonszölősi Nyerges-hegyen, a Szent-Balázs-hegy dél-keleti lejtőjén (Dörgicse), valamint a dörgicsei Öcs- és Kő-hegyeken figyeltünk fel a fajra.
- 1933.00 *Carex alba* Scop.: A Balaton-felvidék középső részén ismertté vált előfordulásaihoz hasonlóan BAUER-MÉSZÁROS-SIMON (1999) a szentantalfai Kő-hegy meredek É-i lejtőjén is egy igen fragmentális karszterdő-állományban jelenik meg a növény. Előfordulási helyén a szinte teljesen eljellegtelenedett erdőben a növényzet összetétele a következő: (A szint): *Fraxinus ornus* 2, *Tilia cordata* 2, *Acer platanoides* 1, *Fagus sylvatica* 2, *Quercus cerris* 1-2, *Quercus petraea* 1 (A2 sz.): *Sorbus torminalis* 2, *Fraxinus ornus* 3, *Quercus cerris* 1, (B sz.): *Cornus mas* 2, *Acer platanoides* 1, *Tilia cordata* 1, *Viburnum lantana* 1, *Euonymus verrucosus* +, *Berberis vulgaris* +, *Sambucus nigra* +, *Fraxinus ornus* +, (C sz.): *Carex alba* 2, *Vinca minor* 2, *Poa nemoralis* 1, *Melica uniflora* 1, *Coronilla emerus* +, *Primula veris* +, *Mercurialis ovata* 1, *Galium schulthesii* +%, *Hedera helix* 1, *Anthericum ramosum* +, *Asplenium trichomanes* +, *Bupleurum falcatum* +, *Viola* sp +, *Cardamine impatiens* +, *Campanula bononiensis* +, *Campanula persicifolia* +, *Campanula trachelium* +, *Rosa arvensis* +, *Sambucus nigra* +, *Pyrus pyraeaster* +, *Vincetoxicum hirsundinaria* +, *Ligustrum vulgare* +, *Arabis turrita* +, *Polygonatum latifolium* +, *Alliaria petiolata* +, *Chrysanthemum corymbosum* +, *Geum urbanum* +, *Dactylis polygama* +, *Brachypodium sylvaticum* +, *Mycelis muralis* +, *Cruciata ciliata* +, *Stachys recta* +, *Knautia drymeia* +, *Allium montanum* +. A Balatonalmádi Vödör-völgy északi kitettségű bokorerdeiben is előfordul.
- 1934.00 *Carex paniculata* Jusl.: A Szent Balázs-tető platóján a Füzeti-tónál találhatók zombékjai
- 1944.99 *Carex flava* agg.: A Kemence-kút (Pécsely) alatti lápréten üde, tiszta vizű *Juncetum-subnodulosi* gyeppen (kb. 100 tő), az örvényesi forráslápon, valamint a balatonszölősi Sötét-réten (több 100 tő) fordul elő.
- 2029.00 *Sesleria uliginosa* Opiz.: E Balaton-felvidéken különleges jelentőségű növény a Tófü (=Tófüi-kút ill. Kútfő, Mencshely) nevű területről került elő 330 m tengerszint feletti magasságban. A terület tulajdonképpen egy kis magasságba kiemelt mészkőfennsíkban található. A Tófü tulajdonképpen egy részben eltömődött karsztos mélyedés (víznyelő) lehet, mely jó vízellátottságát egy jelenleg is aktív – a területtől ÉK-re feltörő – forrásnak köszönheti. A lápi nyúlfarkfű e kis maradványpopulációját egy *Succiso-Molinietum* állomány őrzi. Tipikusabb megjelenésű állományai a Tófü K-i harmadában találhatók. Az üde láprétek fajai közül a *Carex hostiana*, valamint a *Juncus subnodulosus* is megtalálható. A lápi nyúlfarkfű termőhelyén a növényzet összetétele a következő [Tófü, 1999. VII. 30. (2 × 2 m)]: *Molinia hungarica* 4, *Sesleria uliginosa* 2, *Deschampsia caespitosa* 2, *Lysimachia vulgaris* 1, *Eupatorium cannabinum* 1, *Succisa pratensis* +, *Lythrum salicaria* +, *Carex hostiana* +, *Thalictrum simplex* +, *Orchis palustris* +, *Juncus effusus* +, *Sanguisorba officinalis* 1, *Briza media* +, *Carex flacca* +, *Phragmites australis* +, *Linum catharticum* +, *Scutellaria galericulata* +, *Teucrium scordium* +, *Solidago gigantea* +, *Potentilla erecta* +.
- 2040.00 *Aegilops cylindrica* Host: Az örvényesi fás legelőn zavarás hatására (gázvezetéképítés) kialakult pásztákban jelent meg nagy számban.

- 2045.00 *Hordelymus europaeus* (L.) Jessn.: A térségben ritka, a Kő-hegy (Szentantalfa) és a Nagyvár-tető (Vászoly) északi lejtőjéről került elő.
- 2074.00 *Apera spica-venti* (L.) P. B.: A Bán-kő zavart gyepeiben, balatonszőlősi Csité-hegytől K-re, szántóföld szegélyében, különösen taposott területek mentén gyakori, terjed.
- 2104.00 *Hierochloa australis* (Schrud.) Roem. et Schult.: Mészkedvelő tölgyesek, karsztbokor-erdők, cserjések szegélyén, félárnyékos helyeken jellemző, közepesen elterjedt növény. Előkerült a Róka-hegy, a Bogoma (Pécsely), a Szent Balázs-hegy (Dörgicse), a Hangyás-tető (Szentantalfa) és a Bán-kő területéről, de feltételezéseink szerint a jelenleg ismertnél lényegesen gyakoribb lehet.
- 2107.00 *Phalaroides arundinacea* (L.) Rauschert: A térségben meglehetősen szórványos előfordulási-sú növény, a mentshelyi Tófnónál és a balaton-csicsói Alsó-rét tágabb környékén került elő.
- 2111.00 *Cleistogenes serotina* (L.) Keng.: A Balaton-felvidék középső területein szórványosan fordul elő természetes és természetközeli gyepekben, de tömegesen lép fel egyes felhagyott szőlőkben, köfajtók peremén (Monostori-árok, Bán-kő) és egyéb zavart helyeken.

Summary

Data to the flora of Balaton-Highland II.

N. BAUER – A. MÉSZÁROS – P. SIMON

In the publication we present the new floristical data of research carried out in the middle of Balaton-Highland in 1999. We give data on *Xeranthemum cylindraceum*, species new for the Transdanubian Middle Range's Flora, *Iris arenaria*, and *Gentiana cruciata* which are new for the Balaton Highland. Other notable and rare taxa are: *Androsace maxima*, *Hierochloa australis*, *Carex alba*, *Seseli leucospermum*, *Thalictrum minus* subsp. *pseudominus*, *Phyteuma orbiculare*, *Sesleria uliginosa*.

Irodalom

- ALMÁDI L. (1998): Néhány aktuális adat a Balaton-felvidék florisztikai ismeretéhez. – *Kitaibelia* 3: 253-254.
- BORBÁS V. (1900): A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete (A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei II (2).: 1-413.) – Budapest.
- DEBRECZY Zs. (1973): A Balaton-felvidéki Péter-hegy és környéke cönológiai vizsgálata. – Veszprém Megyei Múz. Közlem. 12: 191-220
- FACSAR G. (1987): Néhány kritikus Rosa taxon kutatása a Balaton-felvidéken és a Bakony kapcsolódó területein. – *Fol. Mus. Hist. Nat. Bakonyiensis* 6: 73-77
- FEKETE G. (1964): A Bakony növénytakarója. – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei I., Veszprém 55 pp.
- FEKETE G. (1988): A Bakonyvidék természetes növénytakarója. In: Magyarország tájfeldrajza 6. – Akad. Kiadó, Budapest pp.: 149-174
- FEKETE G. – JAKUCS P. (1957): Néhány karsztbokorerdő-faj elterjedési adatainak katalógusa Magyarországról. – *Ann. Hist. Nat. Mus. Nat. Hung.* 8: 181-195.
- HORVÁTH F. – DOBOLYI Z. K. – MORSCHHAUSER T. – LÖKÖS L. – KARAS L. – SZERDAHELYI T. (1995): Flóra adatbázis 1.2. Taxonlista és attribútum-állomány. – MTA ÖBKI, Vácrátót.
- KOVÁCS J. A. – TAKÁCS B. (1995): A Balatonvidék bazaltvulkáni növényzetének sajátosságairól. – *Kanitzia* 3: 51-96
- KOVÁCS M. – FELFÖLDY L. (1958): Vegetáció-tanulmányok az Aszföldi Séd mentén. – *Ann. Inst. Biol. Hung. Acad. Sci.* (1957-58) 25: 137-163.
- KOVÁCS M. – FELFÖLDY L. (1960): Vegetáció tanulmányok a Pécsely-patak mentén. – *Ann. Inst. Biol. Hung. Acad. Sci.* 27: 75-83
- MOLNÁR A. – SÜLYÖK J. (1996): Néhány adat Magyarország flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* 1: 56-59.
- NÉMETH F. (1979): Neue floristische Angaben über Ungarn. – *Studia Botanica Hungarica* 13: 75-77.
- PENKSZA K. – KÁDER F. – BENYOVSZKY B. M. (1996): Vegetációtanulmány a Balatonalmádi (Vörösberény) melletti Megye-hegyről. – *Bot. Közlem.* 83: 71-80
- PILLITZ B. (1908): Veszprém vármegye növényzete. – Veszprém 168 pp.
- RÉDL R. (1942): A Bakony-hegység és környékének flórája. – Veszprém, 158 pp.
- SEREGÉLYES T. (ed., 1994): A Balaton-felvidéki Nemzeti Park létesítésének előtanulmánya. – Közép-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság, Veszprém.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Bp. 892 pp.
- SOÓ R. (1928, 1930, 1931, 1932): Adatok a Balatonvidék flórájának és vegetációjának ismeretéhez (I.) – *Magy. Biol. Kut. Munkái* 2: 132-136.; II. – 3: 169-185.; III. – 4: 293-319., IV. – 5: 112-121.
- TAKÁCS B. – KOVÁCS J. A. (1995): A Tar-hegy botanikai értékei. – *Kanitzia* 3: 143-158.